VAPENBILDEN

Forum för Svenska Heraldiska Föreningen
Nr 69, februari 2007

Teckningar: Ronny Andersen.

2007 års mottagare av Svenska Heraldiska Föreningens förtjänstmedalj (ovan från vänster): Ernst Verwohlt, Christian Braunstein, Leif Törnquist och Harald Nissen.
Läs mer på sidan 470.

Kontakta oss

www.heraldik.se

VAPENBILDEN utges med fyra nummer per år av Svenska Heraldiska Föreningen i samarbete med Heraldiska Samfundet. Upplaga: 800 exemplar.

Nr 70 utkommer till maj 2007. Manusstopp den 15 mars 2007.

Redaktion
Magnus Bäckmark (red), Lillkalmarvägen 17, 1 tr, 182 65 Djursholm, 08–756 37 90, magnus@heraldik.se; Martin Sunnqvist (annonsansvarig), martin@heraldik.se; Marcus Karlsson, marcus@heraldik.se, Stephen Coombs, stephen@heraldik.se.

Bli medlem / prenumerera / beställ
Svenska Heraldiska Föreningens postgiro: 22 27 90–8, bankgiro: 5142–9561.

Årsavgiften är 150 kr, även för i utlandet bosatta och för organisationer. (Familjemedlem: 50 kr.) Skriv namn och adress på inbetalningsavin och tidskriften kommer med posten.

Medlemsfrågor, adressändring och beställningar handhas av Jesper Wasling, Sämgatan 10, 507 45 Borås, jesper@heraldik.se, 033–10 74 81.

Styrelse
Henric Åsklund (ordf), Ekoxevägen 9, 247 35 Södra Sandby, henric@heraldik.se, 046–575 34; Stefan Bede (v ordf och härold), bede@heraldik.se; Jesper Wasling (sekr, adressuppgifter se ovan); Johanna Hellström (kassör); Magnus Bäckmark (red, se ovan); Thomas Falk; Marcus Karlsson; Martin Sunnqvist, Alexander Ulltjärn (webbred).

Organisationsnr 857209–0366.

Tryck Affärstryckeriet i Falköping AB.

ISSN 0349-0602.

Ordförandeord

Bästa medlemmar,

30-årsjubileumsåret 2006 är till ända och ett nytt spännande heraldikår står för dörren!

Från och med den 1 januari 2007 är Svenskt Vapenregister öppet för anmälningar och Svenska Vapenkollegiet har börjat jobba med de första ansökningarna, som började droppa in redan under nyårsnatten.

2007 har mycket att bjuda på. Först ut är föreningsstämman den 18 mars, med flera spännande medaljörföredrag och en exklusiv visning av Par Bricolevapnen i Lilla Riddarsalen på Valand. Den som vill veta mer om spelet bakom kulisserna i ärendet med Försvarsmaktens logotyp bör inte missa Christian Braunsteins föredrag ”ÖBs knapp” (se sidan 467 och 470).

Första helgen i maj går den vartannat år återkommande samnordiska heraldikkonferensen av stapeln. Denna gång på Frederiksborg Slott i Hillerød i Danmark och med temat ”Vapen för nordiska riddare av Elefantorden, Dannebrogorden och Serafimerorden. Statssymbolik i nordiska ordenstecken”. Programmet ser mycket lovande ut och konferenserna är alltid väldigt trevliga tillställningar, den som har möjlighet rekommenderas varmt att deltaga (mer info på sidan 475).

Sista helgen i augusti är det Släktforskardagar i Halmstad, med temat ”Gränsland” och förmodligen kommer SHF som vanligt att finnas på plats med en monter.

ILLUSTRA DE HERALDICA,
Henric Åsklund

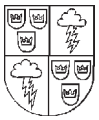

M.B.

Anmäl vapen till Svenska Vapenkollegiet

www.heraldik.se/svk

nr69.pmd 466 2007-02-03, 16:27

Biblioteket växer

Svenska Heraldiska Föreningen har, sedan förra notisen, införd 2004 i Vapenbilden nr 60, s 255, fått ytterligare donationer till biblioteket och har nu ett åttiotal böcker och skrifter plus 52 nummer av Heraldisk Tidsskrift.

SHF: s samlingar började svälla ordentligt efter en donation av **Carl-Fredrik Rehbander**, bland annat Jan Ranekes *Bergshammarvapenboken – En medeltidsheraldisk studie* (1975) och Ottfried Neubeckers klassiska *Heraldik – Källor, Symbolik, Användning* i översättning av Per Nordenvall (1982).

I år fick biblioteket ett betydande tillskott av dödsboet efter **Casimir Sparre Lindhe**. Drygt 60 böcker och ett antal pärmar med pressklipp, medlemsskrifter, exlibris och heraldiskt pyssel.

En fin bok med massor av fina färgbilder donerades av **Marek Jacek Magnuski**: *Herby szlacheckie Polski porozbiorowej 1772–1918* (2005). Titeln betyder 'Adliga vapen i det delade Polen 1772–1918'.

Inga von Corswant-Naumburg skänkte på årsmötet sin bok *Huvudbaner och anvapen under stormaktstiden* (1999).

Föreningen har dessutom köpt in ett antal böcker, till exempel 2005 års utgåva av Kalender över Ointroducerad Adels Förening.

SHF:s egen bibliotekarie lyfter på hatten och tackar för dessa donationer och hoppas att det kommer fler. För de som vill se vilka titlar som finns kan man besöka hemsidan under fliken *FÖRENINGEN*, gå vidare till *VERKSAMHET* och rulla ner till *Arkiv och Bibliotek*. Klicka sedan på *Bibliotekets alla böcker*.

N Stefan Bede

Kallelse

Svenska Heraldiska Föreningens styrelse kallar till föreningsstämma söndagen den 18 mars 2007 i Lilla Riddarsalen på Valand i Göteborg (hörnet Avenyn/Vasagatan).

Program:

13.00 Inledning

13.15 Förtjänstmedaljörer 2007

Medaljörföredrag

Harald Nissen: ”Heraldikken i Nidarosdomens krypt”.

Christian Braunstein: ”ÖBs knapp” – om logotyprabaldret 2005/2006 som hotade försvarsmaktens heraldik.

Eventuellt även **Leif Törnquist** (titel ej klar).

15.00 Föreningsstämma, med föredragningslista enligt stadgarna.

Framställan från styrelsen: strykning av tillägget ”Föreningsstämma hålles där styrelsen har sitt säte.” i § 14 ”Föreningsstämma” i stadgarna.

16.00 Avslutning av omröstningen om 2006 års vapen (se Vapenbilden nr 68, s 460), anbudsauktion nr 16 (se s 494) samt diplomutdelning.

16.30 **Thomas Falk** berättar om Göta Par Bricole och ordensvapnen på Valand.

17.00 Middag. OBS! Till mötet behövs ingen anmälan och det är kostnadsfritt, men till middagen krävs bindande föranmälan till Henric Åsklund senast 14/3 (henric@heraldik.se, 070-381 6035), kostnad: 180 kr/person.

För mer detaljer, se hemsidan www.heraldik.se.

nr69.pmd 467 2007-02-03, 16:27

Danmarks utmärkelser

Av Jens Christian Berlin

Boken ger många exempel på monteringar av utmärkelser som burits eller bärs av ordens- och medaljinnehavare. På bilden ses Thomas Dinesens dekorationer. Dinesen, som var bror till författarinnan Karen Blixen, deltog i första världskriget som soldat i ett kanadensiskt förband och erhöll bland annat det brittiska Victoriakorset (nr 2 från vänster ovan) och den franska utmärkelsen Croix de Guerre (nr 3). År 1920 utsågs Dinesen till riddare av Dannebrogsorden (nr 1).

Lars Stevnsborg: Kongeriget Danmarks ordener, medaljer og hæderstegn; Kongeriget Islands Ordener og Medaljer. Syddansk Universitetsforlag, 2005. ISBN 87-7838-911-9. Pris: 498 DKK. Boken kan beställas från www.universitypress.dk.

Ordnar och medaljer på 823 sidor, med närmare 1000 illustrationer och till en vikt av 3 kg! Det är ett i flera bemärkelser tungt vägande verk om konungarikena Danmarks och Islands ordnar och medaljer som **Lars Stevnsborg** har sammanställt. Boken är uppdelad i fyra olika delar: de danska ordnarna, danska medaljer och hederstecken, isländska dekorationer samt miniatyrer och släpspännen. Den första delen om de danska ordnarna upptas självklart till största delen av Elefantorden och Dannebrogsorden, men här återfinns också kapitel om äldre, numera upphörda ordnar, liksom om de ordensporträtt som den danska monarken fortfarande delar ut till kungahusets medlemmar. Administrationen av ordnarna har också fått ett eget kapitel.

Den andra delen, den mest omfattande, behandlar danska medaljer och hederstecken. Vi rör oss här från renässansens porträttmedaljonger till medaljer utdelade för deltagande i det senaste Irakkriget.

Den tredje delen rör de kungliga isländska utmärkelserna. Efter att ha fått ökat själv-

nr69.pmd 468 2007-02-03, 16:27

bestämmande under 1800-talet blev Island 1918 ett självständigt kungarike i personalunion med Danmark, vilket motiverade instiftandet av den isländska Falkorden. Fram till republikens införande 1944 utdelades även ett par olika typer av medaljer.

I den fjärde och sista delen behandlas relativt kortfattat bruket av miniatyrer och släpspännen.

Politik och statistik

För varje dekoration redovisas en historisk bakgrund och förhållanden kring instiftandet med kopplingar till politiska händelser och samhälleliga förändringar. En sammanfattning ges av utdelningspolitiken för respektive dekoration, vilket exemplifieras med ett stort antal bilder på mottagare bärande sina utmärkelser. Statistik över antalet mottagare redovisas också. Utformningen av de olika ordensstecknen, medaljerna och övriga dekorationerna visas genom detaljerade fotografier. Varje avsnitt i boken avslutas med utförliga källförteckningar och i slutet av varje kapitel finns en sammanfattning på engelska.

Det är utan tvekan ett lysande bok Stevnsborg har sammanställt. Den spänner över ett överväldigande stort område, men blir för den skull inte ytlig, något som annars är en risk med denna typ av arbeten.

Språket är hållet i en stringent, men ändå enkel stil, vilket gör boken lättillgänglig – även för den som har svenska som modersmål. En strukturerad och pedagogisk layout bidrar också till att göra det omfattande materialet överskådligt. Det är bara att gratulera danskarna till att ha fått ett sådant utmärkt standardverk om sina ordnar, medaljer och hederstecken.

Ordenstecken för orden de l'Union parfaite. I ordensstecknet ingår både det norska lejonet och den brandenburgska örnen.

Om det i sammanhanget ändå skall nämnas något som är till bokens nackdel, så måste det vara att bindningen tyvärr verkar vara lite i klenaste laget. Det är synd, för denna bok inbjuder till ett flitigt bruk – både för sträckläsning och som referensverk.

Borgliv

Mark Bergin: Medeltida borgar (översättning Anders Rolf), Valentin Förlag AB, 2005, ISBN: 91-7233-130-5, ca-pris 180 kr.

Engelsmannen **Mark Bergin** har specialiserat sig på att skriva och illustrera historiska böcker. Mycket återspeglar det engelska samhället. Exempelvis talas om de friborna som en egen klass mellan bönder och adel. Han har lagt ner stor möda på att vara pedagogisk och detta är bokens stora förtjänst. Till och med en historiker till yrket har glädje av denna bok som med sina sprängskisser levandegör ett samhälle som annars lätt blir en studie i artefakter. För barn är det här en fantastisk bok, absolut en av de bästa inom sitt område.

Jesper Wasling

nr69.pmd 469 2007-02-03, 16:27

2007 års medaljörer

Av Henric Åsklund

Svenska Heraldiska Föreningens styrelse har beslutat att bevilja 2007 års förtjänstmedaljer för insatser inom dels Nordisk heraldik, särskilt rörande heraldiken i Norden under medeltiden, dels den svenska militära heraldiken.

En dansk, en norrman...

Ernst Verwohlt, cand jur, f.d. amtsdirektör, är ett av nordisk heraldiks främsta namn. Hans vetenskapliga verksamhet är mycket omfattande. Han var heraldisk medarbetare i *Kulturhistorisk Leksikon for nordisk middelalder* och har skrivit flera betydande artiklar där och i Heraldisk Tidsskrift om den tidiga heraldiken, bland annat om häroldsväsendet, torneringar, borgerlig heraldik och om Hvidesläktens och de jylländska Hvidarnas heraldik. Inom föreningslivet har han haft en monumental betydelse. Tillsammans med Sven Tito Achen förenade Ernst Verwohlt 1959 de heraldiska krafterna i Norden under ett tak, Societas Heraldica Scandinavica. Ernst var SHS:s ordförande i sex år fram till 1965 och har sedan 1960 varit medlem i Heraldisk Tidsskrifts redaktionsråd. Han är hedersmedlem i SHS.

Harald Nissen, cand real, förste bibliotekarie, är en av Norges absolut främsta heraldiker. Han har skrivit många artiklar i främst Heraldisk Tidsskrift men även i The Royal Heraldry Society of Canadas tidskrifter, varav flera viktiga övergripande artiklar om tidig heraldik i Norge och Norden. I föreningslivet har han verkat ”i SHFs anda” och med entusiasm spritt heraldikens budskap. Han har varit aktiv i Norsk Heraldisk Forening, jobbat med scoutheraldik och inte minst varit en centralfigur i grundandet av Societas Heraldica Nidarosiensis, Trondheimslokalavdelningen av SHS. Vid sidan om detta har han på Trondheims universitetsbibliotek verkat för att bygga upp den heraldiska samlingen i Gunneriusbiblioteket – knutet till Det Kgl. Norske Videnskabers Selskap, som han är vice generalsekreterare i – till en imponerande nivå och även framställt en i bokform utgiven katalog över sigill i universitetsbibliotekets samlingar.

... och två svenskar

Arméns traditionsnämnd instiftades i början av 1980-talet och ombildades 1985 till Försvarets traditionsnämnd. **Leif Törnquist**, överste, var med från första början och var i egenskap av överintendent för Statens försvarshistoriska museer nämndens ordförande 1994–2003. Leif har under sin tid i nämnden haft en normativ inverkan och byggt upp verksamheten till den höga nivå den idag befinner sig på. Han är även en framstående vexillolog och ligger bakom ett antal av de fanor som togs fram i Försvarsmakten under 90- och 00-talen. Utöver detta sitter han sedan drygt 15 år tillbaka i Svenska Nationalkommittén för Genealogi och Heraldik, för närvarande som dess vice ordförande och är sedan 2003 även suppleant i Riksarkivets heraldiska nämnd.

Christian Braunstein, överstelöjtnant, 1:e försvarsantikvarie, är den ledande auktoriteten på allt som rör traditioner och symboler inom den svenska Försvarsmakten och han har en diger meritlista med publikationer i ämnet. Rykande aktuell är boken *Heraldiska vapen inom det svenska försvaret*, som kom förra året. Christian var arméns och sedermera Försvarsmaktens traditionsofficer under större delen av 90-talet och har under många år suttit i Försvarets traditionsnämnd, varav 1997-2006 som dess ständige sekreterare.

Han har i traditionsnämnden spelat en avgörande roll för verksamhetens höga kvalitet. Som traditionsbevarare har Christian i sin stående avdelning ”Fråga Braunstein”, i Försvarsmaktens tidning Insats och Försvar, mött stor uppskattning bland läsarna.

nr69.pmd 470 2007-02-03, 16:27

”Scotland the brave”

– heraldikk og genealogi i stolte og tradisjonsrike omgivelser

Av Torgeir Melsæter

Foton och bildtexter: Magnus Bäckmark.

Den 27. internasjonale kongressen for heraldikk og genealogi ble arrangert i St. Andrews, Skottland, fra 21. til 26. august 2006.

Både sted og land passet ypperlig som ramme omkring kongressen, med sine sterke, stolte og lange heraldisk-genealogiske tradisjoner. En rekke medlemmer av den ”skandinaviske/nordiske heraldikerfamilien” hadde funnet veien til Skottland, og gjorde seg bemerket både som deltakere og som foredragsholdere.

St. Andrews

De fleste som deltok på kongressen var innkvartert i New Hall, som tilhører universitetet i St. Andrews. At så mange bodde på samme sted var positivt for det sosiale. Selve kongressen ble gjennomført på St. Andrews universitet, grunnlagt omkring 1410 som Skottlands første. Byen St. Andrews er liten, men gammel. En rekke ruiner av slotts- og kirkeanlegg viste at den i middelalderen må ha hatt en enorm betydning som kirkesentrum og lærested.

Skotsk pompøs åpningsseremoni

Åpningsseremonien var meget pompøs og særdeles fascinerende. Det hele startet med inntog av Princess Anne (kongressens høye beskytter) samt kongressens ledere, rektor ved St. Andrews universitet, kirkerepresentanter og herolder fra en rekke land. De aller fleste var kledd i til dels eldgamle historiske drakter.

Byggnaden i Edinburgh där Lord Lyons kansli är inrymt.

Her inntok vel den skotske herolden Lord Lyon King of Arms en lederrolle, der han fremsto i sin herolddrakt med røtter tilbake til seinmiddelalderen. Åpningsseremonien var ellers akkompagnert av mektig sang og musikk. Seremoniellet foregikk for det meste på latin, noe som var meget fascinerende og interessant! Med engelsk oversettelse i bakhånd kunne tilhørerne faktisk få en viss forståelse av hva som ble sagt.

Foredrag og andre aktiviteter

Temaet for kongressen var ”Myth and Propaganda in Heraldry and Genealogy”, et spennende tema som kan vinkels på flere

nr69.pmd 471 2007-02-03, 16:27

måter, noe som også kom frem i de forskjellige foredragene som ble holdt. Over 50 foredragsholdere fikk anledning til å snakke om høyst ulike emner innenfor temaet. Kongressen var trespråkelig, hvor foredragsholderne holdt fremleggene sine på enten tysk, engelsk eller fransk. Tre foredrag gikk hele tida parallelt. Dette er noe uheldig, siden man da altså går glipp av minst to tredjedeler av det som blir presentert. Muligens kunne man for fremtida vurdere å kutte ned på antall foredrag.

Ett modernt epitafium, över andre baronen Clydesmuir, Ronald John Bilsland Colville (1917–1996), i Edinburghs katedral.

Av andre aktiviteter var ekskursjoner til Edinburgh og diverse slott. Det var også bokmarked ved kongressen, noe som var litt av en gullgruve for heraldisk og genalogisk interesserte med ei feit lommebok. Tradisjonen tro var det også denne gangen en stor flott bankett, med tradisjonsrik skotsk mat på

Forts s 476.

Ett glasfönster från 1868 i Parliament House i Edinburgh visar kung Jakob V:s invigning av the College of Justice i Edinburgh 1538. Trettioen vapensköldar inramar framställningen.

nr69.pmd 472 2007-02-03, 16:27

Det råder en uppsluppen stämning under invigningsminglet. Många skrattar när Alastair Bruce, persevant Fitzalan, med öronbeövande stämma sammankallar härolder från världens alla hörn till en gruppbild. Det sker på ivrig uppmaning av Elizabeth Roads, persevant Carrick, som domderande hötter med sin häroldsstav. De övriga är, från vänster, Marcel van Rossum, deputerad heraldiker, Sydafrika, André Wandevalle, ordförande i Vlaamse Heraldische Raad, Belgien, iförd en häroldskåpa med Flanderns vapen, Adam Bruce, persevant Finlaggan, Ladislav Vrtel, statsråd för heraldik i Slovakien och härold Slovakia, välborne Alexander Lindsay, persevant Endure, Themba Mabaso, direktör vid Sydafrikas heraldiska myndighet, Bruce Pattersson, härold Saguinay, Canada, och David Lumsden, persevant Garioch. Cirka 25 härolder och motsvarande från hela världen närvarade, inklusive flera skotska privathärolder, vars anrika ämbeten fått en förnyad glans på senare år. Finlaggan är privathärold till Lord MacDonald och klanhövdingarna MacDonald, Garioch till grevinnan av Mar och Endure till earlen av Crawford och Balcarras. Foton med fler härolder från hela världen kan studeras på www.congress2006.com/Heralds.html.

Processionsfanorna för staden St. Andrews och St. Andrews University.

Sköld med valspråket AD VITAM (latin 'Till liv') för priorn John Hepburn (1482–1522). Stenskulpturen, vars bemålning är rekonstruerad, finns i St. Andrews katedral (ruin), idag museum.

nr69.pmd 473 2007-02-03, 16:27

Nationalkommittén för genealogi och heraldik – en orientering

Av Lars Wikström

Fil dr Lars Wikström, ordförande i Svenska nationalkommittén för genealogi och heraldik, presenterar här kommitténs uppkomst och verksamhet.

Internationella kongresser för genealogi och heraldik har avhållits sedan år 1929, den första i Barcelona. För att vinna organisatorisk stadga antogs vid den VII kongressen i Haag 1964 statuter för en *Bureau permanent du Congrès internationale des sciences généalogique et héraldique*. Byrån, som handhar de ekonomiska angelägenheterna mellan de internationella kongresserna, består av presidenterna och generalsekreterarna från de genomförda kongresserna.

Här avgörs bland annat ansökningar om anordnande av kommande kongresser från de olika nationella organisationerna.

Vid sidan av Bureau permanent finns *Confédération internationale de généalogie et d´héraldique*, grundad 1970, för uppehållande av kontakter mellan nationella intressegrupper och internationella organisationer. En av dess främsta ambitioner är att tjäna som rådgivande organ till UNESCO.

Kontaktorgan

Vid den internationella historikerkongressen i Stockholm 1960 kom det genealogiska och heraldiska materialet att ingå som en speciell underavdelning, då någon svensk bas för organisation av genealogisk-heraldiska kongresser inte fanns. För att råda bot på denna brist bildades den 17 mars 1971 *Svenska nationalkommittén för genealogi och heraldik* med främsta uppgift att vara kontaktorgan för de internationella organisationerna inom verksamhetsområdet.

Som stiftare stod landshövdingen, friherre **Carl Hamilton af Hageby**, greve **Carl Bernadotte af Wisborg**, riksarkivarien, fil dr **Ingvar Andersson**, riksantikvarien, fil dr **Bengt Thordeman**, överste **Börje Furtenbach**, fil dr **Wilhelm Tham** och statsheraldikern **Gunnar Scheffer**. Genealogiska Föreningens tidskrift ”Släkt och Hävd” ställdes till kommitténs förfogande som svenskt publiceringsorgan, medan den schweiziska tidskriften ”Archivum heraldicum” tjänade samma ändamål på det internationella planet.

Kommitténs vapen.

Diskussion och samråd

Enligt nu gällande statuter av år 2000 består Nationalkommittén av minst åtta, högst tolv ledamöter, som representerar Kungl. Maj:ts Orden, Kungl. Vitterhetsakademien, Riksarkivets heraldiska sektion, Försvarets traditionsnämnd, Genealogiska Föreningen, Riddarhuset och Ointroducerad Adels Förening.

Kommittén utser inom sig ordförande, vice ordförande, sekreterare och skattmästare och sammanträder vanligen två gånger om året, våren och hösten. Sedan år 2000 står Nationalkommittén under Vitterhetsakademiens tillsyn och erhåller ekonomiskt understöd av Akademien och av Kungl. Maj:ts Orden. Vid sidan av sin egenskap av internationellt kontaktorgan är kommittén ett forum för ”diskussion och samråd rörande genealogiska, heraldiska och ordensrelaterade frågor”.

nr69.pmd 474 2007-02-03, 16:27

Inbjudan till 4:e nordiska heraldikerkonferensen

Under beskydd av HKH Prins Henrik av Danmark anordnar Heraldiska Sällskapet (Societas Heraldica Scandinavica) den 4:e nordiska heraldikerkonferensen på Frederiksborgs slott i Hillerød i Danmark den 4–6 maj 2007.

Konferensen äger rum i samarbete med Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborgs slott. Temat är ”*Vapnen för nordiska riddare av Elefantorden, Dannebrogorden och Serafimerorden. Statssymbolik i nordiska ordenstecken*.” I inbjudan, som medföljer Heraldisk Tidsskrift, berättas bland annat:

”Temaet er inspireret af det sted, hvor konferencen afholdes, Frederiksborg Slot, der med sit ridderkapel fra 1690’erne placerer Danmark i en heraldisk kulturtradition med særlig vægt på statssymbolik [...]. Foruden riddervåbenerne er ordenstegnenes udformning relevante. De hænger ikke mindst i Norge, Finland og Island sammen med de pågældende landes statssymbolik.”

Konferensen inleds informellt på fredagskvällen och inbegriper, förutom föredragen på lördagen och söndagen, ett besök i riddarkapellet och en mottagning med lättare förtäring på lördagskvällen.

Föredragslistan ser för närvarande ut som följer:

Vigdís Finnbogadóttir, Islands förutvarande president (Island): ”Våbener for islandske præsidenter som riddere af Elefantordenen og Serafimerordenen”.

Steffen Heiberg, museumsinspektør vid Frederiksborgmuseet (Danmark): ”Indretningen af ridderkapellet i Frederiksborg Slotskirke”.

Ronny Andersen, Kungl. vapenmålare vid Ordenskapitlet (Danmark): ”Våbenerne for riddere af Elefantordenen og Dannebrogordenen i kunstnerisk henseende”.

Antti Matikkala, doktorand vid Cambridge University (Finland): ”Riddarordnar, vapen och diplomati på 1600–1700-talet”.

Tom Bergroth, avdelningschef vid Åbo Landskapsmuseum och konsult till ordenskansliet vid Kungl. Maj:ts Orden (Finland): ”Carl Gustaf Tessin och serafimersköldernas tillkomst”.

Per Nordenvall, historiograf vid Kungl. Maj:ts Orden (Sverige): ”Danska, finska, norska och svenska serafimerriddares vapen”.

Leif Ericsson, målare av serafimersköldar åt Kungl. Maj:ts Orden (Sverige): ”Konstnärlig frihet kontra förlagan. Idé och principskisser kring ett vapen”.

Tom Bergroth igen: ”Skapandet av finska personvapen för riddare av Serafimerorden, Elefantorden och Dannebrogorden”.

Kaare Seeberg Sidselrud, cand mag (Norge): ”Våpen for norske riddere av Elefantordenen og Dannebrogordenen”.

Som vanligt trycks en del av föredragen i följande nummer av Heraldisk Tidsskrift, som utkommer två gånger årligen.

Anmäl Dig

Medlemmar av Heraldiska Sällskapet och/eller nationella heraldikföreningar i Norden inbjuds att delta i konferensen. Blankett för deltagaranmälan medföljer marsnumret av Heraldisk Tidsskrift.

Vid frågor, kontakta arkivarie **Nils G Bartholdy**, som sköter administrationen kring konferensen. Adress: Dalgas Boulevard 63, 2. th., DK-2000 Frederiksberg, telefon hem: (45) 38 88 44 23; direktnummer i riksarkivet: (45) 33 92 23 23, epost: nils.bartholdy@email.dk.

Red.

nr69.pmd 475 2007-02-03, 16:27

Vapnet till vänster immatrikulerades den 11 maj 1948 i Lord Lyons Register för HKH Philip, hertig av Edinburgh. Han hade erhållit en vapenförbättring som bestod i en inkorporering i sköldemärket av hela skölden för hans mormor, storhertiginnan Alice av Hessen. Hon var dotter till drottning Victoria, genom vilken Philip och drottning Elizabeth II är släkt med varandra (hon är hans sysslingdotter).Vapnet var bara i bruk i 17 månader. Den 11 oktober påföljande år immatrikulerades nämligen ett nytt vapen för honom i Lord Lyons Register, då han erhållit titeln prins av Storbritannien (högra bilden). Han förlorade sitt oldenburgska stamvapen, men Danmarks och Greklands riksvapen erinrar om hans börd. Den sköldhållande vildmannen kommer också från Danmark. Det tredje fältet är hans möderneslägt Battenbergs (Mountbattens) stamvapen och det fjärde hans hertigdöme Edinburghs. (The Register of Lord Lyon, volym XXXVI B, s 136, och XXXVII, s 141.)

Forts från s 472.

menyen. Meget godt. Til og med haggis går an å spise! En sekkepipeblåser sørget for god stemning under måltidene.

En kveld gikk turen til det verdenskjente Edinburgh Military Tattoo, et forrykende show av musikk, taktfaste sekkepipeblåsere og janitsjarmusikere. Her fikk skottene utløp for sin veldige stolthet over å være en sterk krigernasjon gjennom århundrer, noe som vel nesten ble litt for mye av det gode. En noe snakkesalig speaker sørget for at man fikk med seg hva som skjedde underveis.

Delvis dårlig organisering

Været var topp hele tida, og generelt fikk man en verdig og fin ramme omkring kongressen på alle måter. Bak den noe pompøse fasaden skjulte seg imidlertid en delvis dårlig organisering. Når man meldte seg på utflukter på forhånd var det ikke like enkelt å få med seg, at disse kunne kollidere med foredragene. Utgiftene for ubenyttede ekskursjoner ble delvis refundert til noen, men ikke til andre. Dagsturen til Edinburgh kolliderte ikke med foredragene, men det fantes ingen alternativer til denne.

For oss som holdt foredrag var det påkrevd å levere inn sammendrag på en side på engelsk, tysk og fransk. Disse sammendragene var imidlertid forsvunnet "i løse luften" når man kom til kongressen. Særlig irriterende var dette for undertegnede, som hadde betalt 400 norske kroner for å få oversatt sammendraget til fransk! Videre fikk man ingen ordentlig liste over deltakere, bare en liste over navn som noe tilfeldig ble utlevert en dag under lunsjen. Her sto ingen adresser og heller ikke hvilket land de forskjellige deltakerne kom fra. En ordentlig deltakerliste burde vært levert ut på forhånd.

nr69.pmd 476 2007-02-03, 16:27

Spesielt med Skottland

Til tross for en noe dårlig organisering, så må man vel kunne konstatere at den 27. internasjonale heraldisk-genealogiske kongressen var vellykket. Hele åpningen av kongressen, samt også i stor grad resten av den, var sterkt påvirket av skottenes særpregede aristokratisk-monarkiske tradisjoner, samt deres utpregede bevissthet om å være en stolt selvstendig nasjon på de britiske øyer. Skottene er generelt flinke til å benytte seg av heraldikk og seremonier med lange tradisjoner. Overalt finner man våpenskjold, faner og den slags.

Den neste internasjonale kongressen for genealogi og heraldikk skal arrangeres i 2008 i Québec, jfr. www.sgq.qc.ca/congres_2008/home_anglais.htm.

Under kongressbanketten mottog Mark Dennis Baron André de Moffarts internationella pris för heraldisk konst (en medalj av brons och 5000 euro). Tävlingen gällde att måla ett vapen för ett fiktivt "Internationella nobelpristagaresamfundet". Här intill syns Dennis vinnande tävlingsbidrag. Baron de Moffarts pris har tidigare utdelats fyra gånger (1993, 1996, 1999 och 2002) till heraldiska konstnärer i Benelux-länderna. Efter baronens död har styrelsen för de Moffarts Foundation utvidgat priset till att bli internationellt. Prisutdelningen blir härefter ett stående inslag på de internationella kongresserna vartannat år.

Bild ur The Heraldic Craftsman nr 58, 2006.

Yvonne Holton är sedan två år vapenmålare vid Lord Lyons kansli. Här visar hon det sköldebrev som i somras senast hade producerats – för George Way of Plean, Baron av Plean. I egenskap av allmänåklagare (Procurator Fiscal) vid the Court of Lord Lyon har han skölden kluven mellan sitt ämbetes sköldemärke och sitt personliga, vilket här är kvadrerat mellan Way och Gauld, hans möderneslägts vapen. Så kallad chapeau eller cap of maintenance (en hatt som bars inuti en krona av pärer) ovanpå skölden och mantel omkring den utmärker hans rang som skotsk Feudal Baron. Valspråket är på skotskt vis återgivet ovanför hjälmprydnaden.

nr69.pmd 477 2007-02-03, 16:27

Minnen från Paris 1966

Av Jan-Eric Olsson

Efter att ha berättat om kongressen i Haag 1964 (Vapenbilden nr 61, s 282 ff) fortsätter här bibliotekarien och kyrkvärden Jan-Eric Olsson, Eksjö, sina memoarer från de internationella heraldikkongresserna.

Så var det dags att åka till Paris. Förväntan var stor, men skulle jag klara mig i Paris med mina franskkunskaper?

– Du kommer att svälta, spådde min syster.

Väl framme på station Gare du Nord tog jag en taxi till hotellet. Taxin var en Citroën av förkrigsmodell, chauffören försedd med keps och cigarrett i mungipan var förmodligen född strax efter fransk-tyska kriget. Han körde mig varv efter varv runt Paris centrum innan vi kom till hotellet. Allt kändes som en utsliten turistkliché.

Kongressen ägde rum i ett före detta privatpalats som nu ägdes av den kemiska industrins branchorganisation. Ett pampigt hus med en trappa som hämtad ur en Hollywoodfilm från 1930-talet.

En morgon när vi var på väg uppför trappan till dagens första föredrag såg vi en dansk heraldiker lutad över ett bord på bottenplanet högljutt snarkande.

– Inte nog med att han har dåligt ölsinne, han komponerar dåliga kommunvapen också, konstaterade den finske vapenkonstnären. Ölsinnet kan jag inte uttala mig om, men det sistnämnda är helt korrekt.

Tavla och krita

Om jag i Haag hade tyckt att ballopticonbilder var litet omodernt så fick jag nu i Paris uppleva att en svart tavla och en kritstump är ett ypperligt pedagogiskt hjälpmedel. Vi förstod alla efter föredraget hur katolska kyrkans heraldiska rangsystem är uppbyggt.

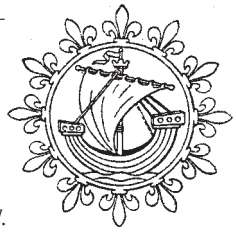

Emblem för den åttonde internationella kongressen för genealogi och heraldik i Paris: båten från staden Paris vapen inom en cirkelrund liljebård. Emblemet var komponerat av Robert Louis.

En fransmans föredrag om sjökort som källa till flaggforskning är för mig bevarat i minnet som ett unikt fenomen, eftersom jag då för första och sista(?) gången förstod franska perfekt.

Inspirerad av detta språkmirakel tänkte jag äta en billig lunch på en bistro. Jag satte mig vid zinkdisken och beställde min lunch. Servitören bara hånlog. Jag upprepade min beställning. När jag för tredje gången försökte beställa lunch lade en diskgranne sig i min beställning, beställde vad jag ville ha och sa:

– Om du ger honom att äta slipper vi höra hans dåliga franska.

Avgrundsvrål

Dagen därpå följde jag med några vänner på lunch till en turistfälla. Resturangen låg i närheten av Invaliddomen. Utvändigt såg huset ut som alla andra hus, invändigt kunde man svära på att man var inne i ett värdshus i Elsass. Specialiteten var en jättedyr isterpaj, men efterrätten var de godaste jordgubbar jag ätit i mitt liv.

En av kvällarna var vi på båttur på Seine. När vi nalkades Pont Neuf såg vi ett vitt spöke på balansgång på en lina. Spöket väckte ingen större uppmärksamhet, men när vi kom under bron hördes ett avgrundsvrål som fick

nr69.pmd 478 2007-02-03, 16:27

blodet att isas. Det var **Sven Tito Achen** som inte kunde låta bli att pröva akustiken.

Efteråt öppnades en låda med rödvin så att alla medlemmar av SHS fick något att dricka.

– Ett bra exempel på medlemsvård, förklarade Sven Tito.

Under kongressveckan utbröt strejk så vi fick aldrig se Versailles. (Kongressen 1990 i Versailles blev inställd, så jag har ännu inte sett slottet.)

Dåvarande Tessininstitutet, som var kulturrådet **Gunnar W Lundbergs** halvprivata kulturinstitut för svensk-fransk kultur, bjöd kongressen på mottagning en kväll.

Ärkebiskop **Bruno B Heim** presenterade mig och en av **Jan Ranekes** söner för dåvarande Parisambassadören **Rolf Sohlman**. Ambassadören utgick från att vi var medföljande familjemedlemmar. Att jag var där på egen hand verkade mindre troligt på grund av mitt ungdomliga utseende.

Ur Gunnar W Lundberg: Roslin (1957).

Detalj av "Kongliga Svenska Målare-Bildhuggare- och Byggnings-Academiens" diplom till Roslin, daterat Stockholm den 21 februari 1774, med hans vapen påmålat i nedre vänstra hörnet.

Tre rosor för berömd konstnär

Ett intressant föremål på en av väggarna var något som rörde konstnären **Alexander Roslin**. När jag tittade närmare såg jag att det var ett diplom från 1774 som tillkännagör Roslin som ledamot av Konstakademien. Han har tydligen egenhändigt målat dit sitt vapen, kanske också komponerat av honom själv, med hans ordenstecken som riddare av Vasaorden (oegentligt hängt i ett band runtom skölden i stället för i ett nedhängande band) och med en sådan visirhjälm som i dåtidens Frankrike utmärkte en riddare (chevalier).

Vapnet kan beskrivas som följer. Sköld: *I fält av guld tre röda rosor med gröna skaft och blad ornade 2 och 1. Rött hjälmtäcke fodrat med guld*. Hjälmprydnad: *Två strutsplymer, en röd och en av guld*.

I sammanhanget kan nämnas att Roslins farfars halvbror på fädernet, **Johan Bengtsson Roselin**, translator i ryska språket vid Kungliga kansliet, år 1650 hade adlats **Rosenlindt**. Denna adliga ätt anges i Adelskalendern 2004 fortleva i Finland, men det saknas upplysningar om vilka dess medlemmar där är idag. Det adliga vapnet visar inga likheter med Alexander Roslins vapen.

Trettiofyra års återhämtning

Alldeles innan min avresa var strejken över och jag kunde göra slut på reskassan. Ett besök på antikvariat Gaston Saffroy medförde två fullträffar: nämnde Heims *Coutumes et droit héraldiques de l'église* (1949) och **Remi Mathieu**: *Le système heraldique français*, den sistnämnda tryckt 1946 på tidningspapper men enligt vad Achen har skrivit i *Heraldisk Tidsskrift* en av de bästa böckerna som skrivits om heraldik, tyvärr mycket sällsynt. Dessutom köpte jag heraldiska kort ritade av **Robert Louis** (1902–1965) som också gjort Pariskongressens emblem.

Nöjd med mina fynd åkte jag hem fast besluten att fortsätta att delta i kongresser men undvika Frankrike (vilken föresats jag tvingades bryta när kongressen 2000 förlades till Besançon).

nr69.pmd 479 2007-02-03, 16:27

Stefansmedaljen till Kälde

Av Claus K Berntsen

Foto: Jim Eljström/IKON.

Bengt Olof Kälde tilldelades onsdagen den 14 juni 2006 Svenska kyrkans Stefansmedalj av den då avgående ärkebiskopen K G Hammar. Kälde tilldelades medaljen för banbrytande insatser i svensk och internationell kyrkokonst.

”Det är en för många tämligen anonym kyrkokonstnär som fått medaljen, eftersom sköldar, vapen och ikoner inte är försedda med konstnärens namnteckning”, skriver Svenska kyrkan i ett pressmeddelande. För den heraldiska världen är Bengt Olof Källdes verk välkänt och omtyckt.

”Du har varit en del av det kyrkliga livet i Sverige under nära 50 år, men i den anda som gäller för ikontraditionen har du inte synts så mycket. Det är ju teologiskt helt riktigt; man sår men låter någon annan skörda”, sa K G Hammar när han överräckte medaljen i närvaro av biskop emeritus **Tord Harlin** och professor **Oloph Bexell**, redaktörer för den nyligen utkomna boken om Bengt Olof Kälde som kyrkokonstnär och heraldiker.

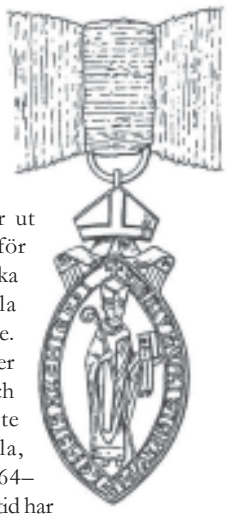

Stefansmedaljen instiftades den 1 oktober 1990. Ärkebiskopen delar ut medaljen till företrädare för och medlemmar av Svenska kyrkan för förtjänstfulla insatser i kyrka och samhälle. Medaljen är av förgyllt silver i form av en spetsoval, och uppkallad efter den förste ärkebiskopen av Uppsala, **Stefan**, som verkade 1164–1185. Under KG Hammars tid har Stefansmedaljen tilldelats **Marita Ulvskog**, **Sören Ekström**, **Ylva Eggehorn** och **Stina Eliasson**.

nr69.pmd 480 2007-02-03, 16:27

ERT
SLÄKT-
FÖRETAGS-
KOMMUNVAPEN

Handskuret i trä på traditionellt sätt och ytbehandlat enligt Era önskemål.

Intresserad?

Kontakta mig gärna, så kan vi göra något unikt med Er vapensköld.

Med vänlig hälsning,

Thorleif Aiff

Foto: Thorleif Aiff.

Vapen Dichte (släkt från södra Tyskland).

T. A. Träskärningar
Anhaltsvägen 12
SE-543 94 Tibro

Tel/Fax: 0504-201 10
Mobil: 0706-82 76 38
E-post: thorleifa@yahoo.se
www.bildhuggaren.se

Verksamhetsåret 2006

Förtroendevalda

Styrelsen har bestått av ordförande **Henric Åsklund**, vice ordförande **Stefan Bede**, sekreterare **Jesper Wasling**, kassör **Johanna Hellström** och ledamöterna **Magnus Bäckmark**, **Thomas Falk**, **Marcus Karlsson**, **Martin Sunnqvist** och **Alexander Ulltjärn**. Inga suppleanter var valda.

Styrelsen har under verksamhetsåret haft sex protokollförda möten: den 26 mars, 10 juni, 3 september, 16 oktober och 2 december 2006 samt ett i februari 2007.

Revisorer var **Lennart Wasling** och **Kenneth Wulcan**, revisorssuppleant var **Ingemar Apelstig**. Stämman 2006 utsåg de ordinarie revisorerna till att även verka som valberedning.

Medlemmar

Under 2006 har föreningen haft 376* medlemmar, varav 61 är nya. Av dessa är 8 betalande organisationer, 22 utländska medlemmar och 36 familjemedlemmar. Inräknade är även 3 heders- eller livstidsmedlemmar samt 15 medaljörer som är medlemmar utan avgift under en viss tid. Utöver dessa 376 medlemmar erhåller 31 institutioner, svenska och utländska, föreningens tidskrift utan kostnad, ofta i ett skriftutbyte.

(* Fler kan tillkomma eftersom föreningen medger retroaktiv inbetalning fram till årsmötet för medverkan i matrikeln.)

Vapenbilden

Redaktör: Magnus Bäckmark. Redaktion: Martin Sunnqvist, Marcus Karlsson och **Stephen Coombs**.

Vapenbilden utkommer med 4 nummer per år och trycks i 700 exemplar. Under året publicerades nr 65–68, totalt 96 sidor.

Skriftserien

Redaktör: Jesper Wasling.

Årets projekt för skriftserieredaktören var tryckningen av 64 exlibris för föreningen och anmälda medlemmar.

Internet

Webbredaktör: Alexander Ulltjärn. Övriga: **Mats Jonsson**, Jesper Wasling och Marcus Karlsson.

Gruppen uppdaterar hemsidan, sköter om forumet Heraldica och databasen Källan. Nyhetsbrevet kom på grund av tekniska problem ej ut under 2006. Under hösten skapades en hemsida åt Svenska Vapenkollegiet. Forumet Heraldica har varit mycket välbesökt under året, med många intressanta diskussioner. Källan omfattade den 31 december 2006 totalt 1271 allmänna, 231 adliga (på Riddarhuset introducerade eller medlemmar i Ointroducerad adels förening) och 3596 borgerliga släktvapen, totalt 5098 vapen.

Svenska Vapenkollegiet

Ordförande: Martin Sunnqvist. Ledamöter: **Lars C Stolt**, **Clara Nevéus**, **Jens Christian Berlin** och **Eric Bylander**.

Svenska Vapenkollegiet inrättades den 26 mars 2006 och har under året arbetet med att förbereda för sjösättningen av Svenskt Vapenregister, som öppnades för anmälningar den 1 januari 2007.

Häroldskollegiet

Härold: Stefan Bede. Persevanter: **Jonas Arnell**, Thomas Falk och **Ronny Andersen**.

Matrikeln producerades även i år av Thomas Falk, som vektoriserade och färgsatte Ronny Andersens teckningar. Den innehöll 216 medlemsvapen (varav 11 förekommer mer än

nr69.pmd 482 2007-02-03, 16:27

en gång), vilket är 43 fler än i föregående matrikel.

Utbildningsgrupp

Ansvarig: Alexander Ulltjärn.

En kurs på nätet har lanserats och fått ett flertal elever.

PR-grupp

PR-ansvarig: **Stefan Rundström**. Övriga: **Fredrik Höglund** och Thomas Falk.

PR-gruppen håller sig ajour med vad som händer i heraldiksverige och ser till att kontakt tas med den eller de som på ett eller annat sätt engagerar sig i offentlig heraldik eller bedriver en betydande heraldisk verksamhet.

Sockenheraldiska Institutet

Ansvarig: Jesper Wasling. Övriga: Alexander Ulltjärn och Stefan Rundström. Dessutom Fredrik Höglund och **Martin Asker** för Värmland och **Stefan Tjärnlund** för nedre Norrland.

Fokus under året har legat på att ta fram sockenvapen till hembygdsföreningarna i Sjuhärad, Värmland och Östergötland.

Kyrkoheraldik

Ansvarig: **Claus K Berntsen**. Övriga: **Baldur Gautur Baldursson**, **Daniel G Andersson**, **Davor Zovko**, Marcus Karlsson, Thomas Falk.

Har 2006 arbetat vidare med ett förslag till timbrering för Svenska kyrkan samt komponerat ett nytt biskopsvapen för **Sven Thidevall**, ny biskop i Växjö stift.

Säljgruppen

Ansvarig: Johanna Hellström. Annonsansvarig: Martin Sunnqvist. Anbudsauktionen: Daniel G Andersson. Trycksaker: Jesper Wasling

Annonsintäkterna är betydande och föreningen har flera löpande annonsavtal. Under 2006 har anbudsauktionerna nr 14 och 15 hållits. Vid Släktforskardagarna i Stockholm hade föreningens trycksaker god åtgång.

Bibliotek och arkiv

Ansvarig: Stefan Bede.

Förtjänstmedaljör **Casimir Sparre Lindhes** heraldiska kvarlåtenskap donerades av hans efterlevande till föreningen. Böckerna tillfördes föreningsbiblioteket och övrigt material deponerades efter genomgång och sortering i Göteborgs stadsarkivs föreningsarkiv, där föreningens äldre arkivmaterial redan finns.

Arrangemang och representation

Föreningen arrangerade inga utflykter under 2006, men firade 30:årsjubileumet med ett extra pampigt årsmöte på Skansen Lejonet i Göteborg och deltog som vanligt i Sveriges släktforskarförbunds Släktforskardagar (denna gång i Stockholm).

Medaljörer

Vid styrelsemötet 4 december 2005 utsågs fem medaljörer för 2006: **Inga von Corswant-Naumburg**, Casimir Sparre Lindhe, **Bengt-Göran Lundqvist**, **Ingvar Torefalk** och **Lars Wikström**. Inga von Corswant-Naumburg och Lars Wikström närvarade vid årsmötet, de övriga mottog medaljen i hemmet.

Fristående avdelningar

Föreningen stödjer den heraldiska klubben Fenix i Stockholm och har samarbete med Borås Heraldiska Förening (tidigare sektionen Knallarna). Dessutom finns en faleristik-avdelning som ska verka för att vidga kunskapen om ordnar och utmärkelser.

Medlemskap

SHF är från och med 2005 medlemsförening i Sveriges släktforskarförbund.

Ekonomi

Föreningen gjorde 2006 ett nollresultat. Eget kapital inkluse årets resultat är 58 412 kr.

Intäkter

Medlemmar ..... 53 425,00 kr
Gåvor ..... 1 007,67 kr

nr69.pmd 483 2007-02-03, 16:27

Familjevapnet – nyckeln till din historia

Ett vapen utgör en familjesymbol och som sådan en traditionsbärare från generation till generation.
Jovenia Juveler har många års erfarenhet av att tillverka vapenringar med sigillgravyr - ett konsthantverk vars utförande kräver mycket hög precision.
Jovenia Juveler har ett stort urval av ringmodeller.

VÅR "EGEN" MODELL

Ringen är massiv, i 18k guld med sigillgraverat vapen i oval Sardonyx.
Vi tillverkar även personligt designade vapenringar. Monogram, familjevapen eller emblem graveras exempelvis i manschettknappar och medaljonger.

EXKLUSIV LEVERANS

Vapenringen levereras i ett elegant etui tillsammans med 50 stycken visitkort – med Ert vapen i relieftryck – ett fotografi av ringen samt ett lackavtryck av vapnet.
Leveranstiden är åtta veckor.

JOVENIA JUVELER
S. EGGER

Jovenia AB, Biblioteksgatan 10, SE-111 46 Stockholm
Telefon +46 (0)8-611 25 66, 611 25 88, Fax +46 (0)8-611 22 39
info@joveniajuveler.se www.joveniajuveler.se

Annons	18 300,00 kr
Försäljning VB	6 470,00 kr
Försäljning Övrigt	10 663,00 kr
Övriga intäkter	255,00 kr
Räntor	110,22 kr
Summa	90 230,89 kr

Kostnader

Administration	179,00 kr
Årsmöte	6 999,00 kr
Arrangemang	6 886,00 kr
Vapenbilden	29 557,00 kr
Matrikel	8 607,00 kr
Internet	3 966,50 kr
Utskick	20 944,10 kr
Bibliotek och arkiv (*)	5 070,00 kr
Övriga kostnader (**)	7 289,00 kr
Bankavgifter	687,37 kr
Summa	90 184,97 kr
Överskott	45,92 kr

(*) Inkl. exlibris 2 920 kr. Omkostnader för Casimirdonation 1 380 kr.
(**) SSF-medlemskap 2 289 kr, klubba 5 000 kr.

Styrelsen 2007-01-15
genom Henric Åsklund
ordförande

Två skillnader – olika vapen?

Av Martin Sunnqvist

Teckning: Fredrik Falkenback.

Vapnen för den skånsk-danska ätten Thott (fig 1) och den engelska ätten De Vere (fig 2) företer som enda skillnad att De Vere har en stjärna av silver i första fältet. Vapnen skiljer sig ändå tydligt åt. Vapnet för den österrikisk-svenska ätten (von) Hertell (fig 3) skiljer sig, trots vissa likheter, tydligt från Thott och De Vere. Särskiljningsförmågan blir allt svårare att upprätthålla ju mer detaljerade sköldarna är, jfr de, såvitt mig är känt, fiktiva vapnen (fig 4 och 5). Vid valet av exempel har jag helt bortsett från frågan om samma eller liknande vapen kan förekomma för olika släkter i olika heraldiska jurisdiktioner.

När man komponerar ett nytt vapen krävs att det i tillräckligt hög grad skiljer sig från tidigare förekommande vapen. Frågan är, hur detta närmare bestämt kan avgöras. Denna artikel behandlar den heraldiska seden på området.

Det är sköldens *innehåll,* inte en vapenbilds konstnärliga utformning, som är relevant i detta sammanhang. Innehållet utgörs av vapnets idé, som kommer till uttryck i blasoneringen. I denna artikel kommer skölden att sättas i fokus, eftersom skölden är den del av vapnet som är bäst ägnat som kännetecken.

Tumregeln

En ofta upprepad tumregel är, att ett nytt vapen skiljer sig tillräckligt mycket från ett tidigare existerande vapen om det finns två skillnader i skölden. Emellanåt görs tillägget att det helst skall finnas en skillnad i bildinnehållet och en skillnad i färgsättningen.

Regeln verkar tidigast förekomma i **Arvid Berghmans** *Borgerlig vapenrulla* (1950, s

nr69.pmd 485 2007-02-03, 16:27

19): ”Finner man, att det komponerade vapnet redan är upptaget, bör man göra minst två förändringar i skölden och två i hjälmprydnaden för att skapa ett nytt vapen. Förändringarna böra göras så genomgripande som möjligt. En likhet med det redan förefintliga vapnet bör kvarstå endast om man räknar släktskap med dettas bärare.” Var kan han ha hämtat tumregeln? Vid besvarandet av denna fråga är det rimligt att utgå ifrån de sedvanor som finns kring de differentieringar som görs i vapen för personer av samma släkt.

I engelsk heraldik finns ett detaljerat system av bitecken, som kan användas för att markera att vapenbäraren tillhör en yngre släktlinje. I skotsk heraldik används ett komplicerat system av bårder och bitecken. Gemensamt för dessa bitecken är, att de oftast medför endast *en* förändring av sköldens bildinnehåll. I vart fall är det fråga om tillägg eller förändringar som låter det ursprungliga vapnets komposition klart framgå. Det är därför rimligt att anta, att vapen som endast företer en enda skillnad sinsemellan, förs av olika medlemmar av samma släkt.

Åtskiljbar enkelhet

För att ett vapen skall framstå som självständigt är den första förutsättningen att det inte framstår som ett med bitecken försett vapen tillhörigt en annan släkt.

Detta innebär att det inte är tillräckligt med en skillnad som bara består av ett mindre tecken, en bård eller ett annat val av skura. Men om vapnens komposition är enkel, kan en ensam skillnad vara fullt tillräcklig för att vapnen skall vara självständiga i förhållande till varandra (jfr fig 1–2). Extra tydligt blir detta när det gäller vapen som innehåller endast *en* bild: ett blått lejon i silverfält skiljer sig tillräckligt från ett silverne lejon i blått fält.

Det är å andra sidan inte säkert att det är tillräckligt med två skillnader. Skillnaderna måste också vara tillräckligt genomgripande. Två vapen med invecklad komposition kan skilja sig åt på två sätt utan att vara särskilt olika varandra. Därför måste också bedömningen göras, huruvida det tydligt syns att det är fråga om två självständiga vapen (jfr fig 3–5).

Mellan vapnen i fig. 4–5 kan konstateras samma skillnad upprepad två gånger. Ser man vapnet i fig 5 som en helhet skiljer det sig på två sätt, varav båda avser bildinnehållet, men ingen färgförändring har ägt rum. I detta exempel får man lätt uppfattningen att det finns ett samband mellan släkterna som för vapnen i fig 4–5.

Om å andra sidan vapnen i fig 4–5 är sammansatta av olika ursprungsvapen, torde vapnet i andra och tredje fälten i de båda sköldarna anses vara tillräckligt åtskilda – det finns visserligen bara en skillnad, men den är lika tydlig som den i det först anförda exemplet (fig 1–2).

Innehållslös tumregel?

Det anförda visar att tumregeln måste förses med flera undantag. Bedömningen av om ett nytt vapen är tillräckligt självständigt eller är för likt ett annat vapen kan knappast göras efter bestämda regler eller mallar. Tumregeln kan fortfarande tjäna som en viktig utgångspunkt, i synnerhet när det gäller alla de vapen som inte är särskilt enkelt eller särskilt komplicerat komponerade. Den måste emellertid – som också Arvid Berghman antydde – kompletteras med en helhetsbedömning, där sköldarnas grad av komplexitet och detaljrikedom vägs in.

I detta syfte kan man gå tillbaka till heraldikens barndom: Man kan tänka sig att de vapen, som man vill jämföra, förekommer på riddares sköldar vid slag eller tornering. Om det finns en risk att sköldarna på långt håll ser likadana ut, bör ytterligare förändringar i det nya vapnet göras.

nr69.pmd 486 2007-02-03, 16:27

Hur skall medaljer bäras?

En granskning av offentligt buren grannlåt

Av Lars C Stolt

Såsom intresserad av faleristik, dvs läran om ordenstecken, medaljer och dylikt, blir man minst sagt förskräckt över hur personer uppträder med dylika utmärkelser på sin klädsel, och detta gäller även personer på en viss social och utbildningsmässig nivå.

Genom skildringar av offentliga tillställningar i massmedia och genom att umgås i den rika floran av ordenssällskap blir man varse de mest häpnadsväckande företeelser i samband med bärande av civil högtidsdräkt, en sak som i och för sig även innebär stora problem.

Det förekommer sålunda män i ordenslivet som utan att skämmas bär sin faders efterlämnade medaljer, och en för sitt medlemskap i ett tjugotal ordenssällskap känd man bär om halsen den Kungl Patriotiska sällskapets belöningsmedalj i guld av första storleken som tilldelades hans fader. För att motivera att han själv skulle ha tilldelats denna medalj berättar han en minst sagt långsökt historia, som han tror att åhöraren skall svälja: ”Som barn lekte han vintertid i Hagaparken, då med facklor försedda slädar med de kungliga barnen passerade, varvid han tjuvåkte bakpå släden med kronprins **Carl Gustaf**. Prinsens kläder skall ha tagit eld från facklan och tjuvåkaren ha dragit prinsen ur släden och släckt elden i snön. Detta skulle ha resulterat i denna medalj”.

Att lysa med lånta fjädrar för tankarna till den provokativt lagde adelshistoriker som var introducerad som lågadlig på Riddarhuset, men kallade sig friherre, var filosofie kandidat, men kallade sig Dr phil, då han ansåg sin examen likvärdig med tysk doktorsexamen, och var värnpliktig fänrik i kavalleriet, men kallade sig ryttmästare. Han uppträdde den 6 juni på Stockholms stadion i en FBU-avdelning med tyska Järnkorset på svenska arméns uniform under åberopande av att han skulle ha tilldelats detta vid tjänst i Waffen-SS. Senare uppträdde han vid en jubileumstillställning i Stockholms stadshus, då endast två närvarande bar storkorsband: överståthållare **Johan Hagander** och han. För överståthållarens del rörde det sig om storkorset av Nordstjärneorden, men för hans del om Lazarusorden, en omstridd privatorden; se nedan.

Kedja runt halsen...

På högsta sociala nivå existerar en inte ovanlig företeelse, nämligen bärande av ordenskedja, inte på axlarna, utan runt halsen, så som Islands kvinnliga president bar Serafimerordens kedja, och dessutom utan att ha flyttat över ordenstecknet från bandet till kedjan. Det senare inträffade för övrigt vid det svenska statsbesöket nyligen i Thailand, då kung **Bhumibol** bar kedjan utan ordenstecknet, som satt kvar på axelbandet, som han felaktigt dessutom samtidigt bar. Man frågar sig onekligen om bruksanvisning inte medföljer.

På en något lägre social nivå, nämligen Nobelfesten, kan konstateras framförallt den akademiska världens uppfattning om stil och etikett. Den professor som under många år förde drottningen till bordet är förmodligen berättigad att bära de utmärkelser han har på sig, men hur bärs de?

Ett helt knippe halsdekorationer bär han i långa halsband som ett röse ända ned på magen. Halsdekorationer skall ju bäras omebart intill rosetten bredvid varandra och bör inte vara fler än tre. Sedan detta noterats, förvånas man inte över att han skålade med drottningen med sluten front, dvs med höger hand.

nr69.pmd 487 2007-02-03, 16:27

Det miniatyrspänne som burits av kapten Carl-Olof Norén (1912–2002): Centralförbundets för befälsutbildning förtjänstmedalj i guld, De Svenska Militära Kamratföreningarnas Riksförbunds förtjänsttecken, Värnpliktiga Officerares Riksförbunds hederstecken i guld, Stockholms Befälsutbildningsförbunds förtjänstmedalj i guld, Stockholms Trängbefälsförenings förtjänstmedalj i guld, Föreningen Stockholms Landstormskamraters förtjänstmedalj, Föreningen Smålandshusarers förtjänstmedalj, Militärmusiksamfundets minnesmedalj över svensk militärmusik, Värnpliktiga Officerares Förenings i Stockholm hederstecken, Hemvärnets silvermedalj, Stockholms Försvarskommittés förtjänstmedalj i silver, Stockholms Intendenturbefälsförenings förtjänstmedalj i silver, Militärmusiksamfundets hedersmedalj i silver till Ivar Widners minne och Riksförbundet Sveriges Militärkulturhistoriska Föreningars förtjänstmedalj i silver. Med undantag av den halvofficiella medaljen har här ingen hänsyn tagits till ordningsföljden inom de skilda valörerna.

Tänk att det skall vara så svårt att på ett acceptabelt sätt bära medaljer. Det finns ju handledningar, och man får väl förmoda att de som bär medaljerna sätter värde på dem och bär dem med en viss stolthet, annars skulle de väl låta bli. Det är därför obegripligt att de inte tar reda på hur de skall bäras och undviker att bli ansedda som töntar. Det är sålunda inte ovanligt att se kungliga ordenstecken och medaljer bäras huller om buller med diverse sällskaps interna medaljer, som inte får bäras i ”den allmänna världen”, och mitt i alltihopa en bröstnäsduk. För säkerhets skull kanske man också blandar originaldekorationer med miniatyrer.

Apropå miniatyrer finns det personer som tackat nej till guldmedaljen För nit och redlighet i rikets tjänst och i stället tar en klocka eller en vas, men som trots det skaffar och bär en minityr av medaljen. Detta att bära en minityr av en medalj man inte har är som att äta upp kakan och ändå ha den kvar och måste anses lika märkligt som att tacka nej till ett adelskap och ändå kalla sig adlig, och hur gör man då det på inbjudan föreskrives stora medaljer?

Ett stort problem i detta sammanhang är alla dessa illegitima privatordnar, som påstår sig vara återupplivade medeltida riddarordnar, till exempel den ovannämnda **Lazarusorden**, **Tempelherreorden**, **S:t Konstantin den Stores Orden**, **Niadh Nasc** och **S:t Stanislas Orden**. Vanliga ordenssällskaps gradtecken får inte bäras i ”den allmänna världen”, det vill säga utanför sällskapet, men dessa privatordnars gradtecken anser man sig kunna bära till och med i andra ordenssällskap. Det förekommer att man excellerar i diverse storkorsband och kraschaner, förlitande sig på att de flesta gästerna är helt okunniga på området och värden och övriga, som genomskådar bluffen, inte gärna vill säga ifrån och ställa till scener. Att man framställer sig själv i en löjlig dager, tycks man inte fatta.

nr69.pmd 488 2007-02-03, 16:27

Författarens miniatyrspänne: Kungl Patriotiska Sällskapets belöningsmedalj i guld av första storleken (markeras med knapp på bandet, eftersom jag inte bär originalet tillsammans med Kungl Sällskapet Pro Patrias stora belöningsmedalj av guld), Militärmusiksamfundets hedersmedalj i guld till Ivar Widners minne, Föreningen Smålandshusarers förtjänstmedalj, Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbunds förtjänsttecken i guld, Svenska Exlibrisföreningens förtjänstmedalj "Pro Arte Ex Libris" i guld, Svenska Heraldiska Föreningens förtjänstmedalj, Militärmusiksamfundets förtjänstmedalj "Pro Musica Militare" i silver och Hemvärnets silvermedalj "Musica Faventebus Gratias Agit". Dessa förtjänstmedaljer bäres alltså i ovan föreslagen ordning, och fyra minnes- och deltagarmedaljer har utelämnats.

Stjärnbeströdd mariestadsbo

Dessa illegitima ordnar för tankarna till den pensionerade polis i Mariestad som 2004 presenterades i lokalpressen i samband sin 80-årsdag. Han sade sig ha tio riddarordnar från tre världsdelar samt vara general och kommendör i Estland, spansk hedersgeneral och sist men inte minst femstjärnig amerikansk general, vilket han var ensam om i Europa. Han var avfotograferad i "amerikansk uniform" och med "marskalksstav". Ett halvår senare skriver samma tidning att han "kan bli utnämnd till generalmajor" genom att en privatperson skrivit till försvarsministern och föreslagit att pensionären, som är ordförande i Skaraborgs karoliner, skall utnämnas till generalmajor "vid Kungliga livregementets grenadjärer". Tala om lånta fjädrar och okunnig journalistik.

Till slut några reflektioner om utmärkelsers bärandeordning, och då avses endast offentligt bärbara utmärkelser. Eftersom försvarsmakten är mer eller mindre ensam om att ha bärandebestämmelser för utmärkelser, används dessa okritiskt även på den civila sidan. En av dessa bestämmelser som kan ifrågasättas är att man jämställer förtjänstmedaljer med minnes- eller deltagarmedaljer och hänför dem till samma kategori, i stället för att låta katogorin förtjänstmedaljer (i skilda valörer) komma före kategorin minnes- eller deltagarmedaljer. En minnes- eller deltagarmedalj, som tilldelas alla utan förtjänst, kan ju inte jämställas med en förtjänstmedalj. En annan bestämmelse som av praktiska skäl myckert väl kan ifrågasättas är att bärandeordningen i varje kategori och valör bestämmes av instiftningstidpunkten (undantagandes försvarsmaktens egna medaljer), i stället för att ordningen får bestämmas av tidpunkten för tilldelandet av utmärkelsen.

nr69.pmd 489 2007-02-03, 16:27

Fler kyrkliga märken

Av Magnus Bäckmark

Med anledning av utgivningen av min och Marcus Karlssons bok *Kyrkans märken* 2006 kom det ett trevligt brev från **Willy Gustafsson** i Danstorps Norrgård, Nässjö.

Han skriver: ”När jag gick i realskolan i Nässjö på 1950-talet skulle vi ha personbevis utfärdade av dåvarande pastorsämbeten. Jag minns hur vi satt och jämförde de olika stämplarna från församlingar runt om Nässjö. Mest var det då motiv med kyrkan eller någon form av kors.”

Många stämplar slängda

Han utvecklade senare ett samlarintresse för poststämplar, men sedan cirka 20 år även för pastorsexpeditioners stämplar. ”Det har nog blivit hundratalet besök på sådana expeditioner, i första hand här på småländska höglandet men också i övriga landet samt några i Norge. Dock har jag varit ute i senaste laget, då väldigt många församlingar gjort sig av med de gamla stämplarna. Detta skedde speciellt efter det att folkbokföringen överförts till skattemyndigheterna. Ändå finns på många ställen de gamla stämplarna kvar.”

Här återges, i stiftsordning, några heraldiskt relevanta stämplar (odaterade) som kompletterar *Kyrkans märkens* förteckning. Även något från annat håll influtet tillägg nämns nedan.

Uppsala stift, **Gamla Uppsala församling**: Stämpeln visar att församlingen använt Gamla Uppsalas vapen med S:t Erik i, vilket var i kommunalt bruk endast under året 1946.

Linköpings stift, **Linköpings domkyrkoförsamling**: Stämpeln visar en bild av linköpingsbiskopen och helgonet Nicolaus Hermanni (död 1391). Bilden ansluter nära till biskopens helfigursporträtt på hans gravhäll i domkyrkan, där han håller händerna i kors framför sig och har sin krälla lutad mot axeln.

På en ö i **S:ta Anna församling** ligger **Capella Ecumenica**. Dess stämpel visar en framställning av Anna själv tredje, dvs Jesusbarnet med både sin mor och mormodern Anna. Orden ”in scopulis” i omskriften betyder ’bland klipporna’.

S:t Laurentii församling (ingår sedan 2006 i Söderköpings församling): Bilden visar hur församlingsvapnet från 1996 använts i en stämpel. I en äldre stämpel för samma församling (till höger ovan) utgör både motiv och text en nyritning av prosten Lars sigill. Årtalet 1328 som är tillagt nedtill är det år från vilket ett avtryck av sigillet är känt. Prosten syns tillbe S:t Laurentius som håller ett halster och en bok.

nr69.pmd 490 2007-02-03, 16:27

Från **Vadstena församling** har Willy Gustafsson en stämpel med kommunvapnet som inte är återgivet i bild i *Kyrkans märken* samt en äldre stämpel med en bild av S:ta Birgitta omgiven av rosor. I anslutning härtill kan **Vadstena klosterkyrka** nämnas. Dess stämpel visar hur vadstenasystrarnas karaktäristiska huvuddok gett uppslag till bildemblem även före det att Vadstena församling antog en likartad bild som vapen 1996.

Strängnäs stift, **Strängnäs domkyrkoförsamling**: Bilden visar att församlingens pastorsämbete använt en stämpel vars motiv nära ansluter till Strängnäs domkapitels kontrasigill, känt från 1298, vilket är den äldsta kända framställningen i Strängnäs av vad som utvecklades till stiftets vapen.

Västerås stift, **Ludvika församling**: En stämpel med en bild av S:t Olof, av yxan i hans högra hand att döma. I den vänstra håller han en spira.

Växjö stift, **Bringetofta församling**: Stämpeln visar en tillbakaseende gående hjort.

Hakarps församling har en stämpel som uppenbarligen återger ett förut för litteraturen okänt sockensigill med ett träd i den ovala, kartuschinramade skölden. Tack vare sin karaktäristiska utformning kan upphovsmannen antas vara densamme som utformat sigillet för Lommaryd i Linköpings stift, tre mil nordöst om Hakarp. Det sigillet är känt från 1642.

I **Hjälmseryds församling** ligger **Hjelmserydsstiftelsen** som är verksam kring Hjälmseryds gamla kyrka och bland annat driver ett vandrarhem. Stämpelmotivet är ett rykande rökelsekar framför en halvfärdig mur med murslev och vinkelhake liggande ovanpå den, allt under ett grekiskt kors (i textomskriften).

Hylletofta församlings stämpel visar ett smitt dörrbeslag i form av en fågel från gamla kyrkan från 1100-talet.

I stämpeln för **Sävjö församling** syns en med axet uppåt och åt sinister liggande nyckel mellan Vallsjö och Norra Ljunga kyrkor. Stämpeln är tidigast från 1947, då Sävsjö församling bildades genom sammanslagning av de två.

I **Vrigstads församling** finns ett fönster i kyrkan som givit stämpelns motiv.

nr69.pmd 491 2007-02-03, 16:27

Lunds stift, **Lunds domkyrkoförsamling**: Härifrån har Willy Gustafsson en stämpel som visar S:t Laurentius halster, balkvis ställt – Lunds stifts vapen.

Han har också ett avtryck av stämpeln för domkyrkoförsamlings stämpel med S:t Laurentius hållande halster och palmkvist. Samma motiv användes av pastorsämbetet, vars stämpel Marcus Karlsson och jag kunnat notera i bruk åtminstone från 1951.

Nästa stämpel är mycket intressant, då den ger information om kyrkosigillen i **Ystads S:ta Mariae** och **Ystads S:t Petri** **församlingar** (sedan 1884 sammanslagna till Ystads stadsförsamling, från 1919 kallad Ystads församling). Mariakyrkans sigill visar Jungfru Maria i halvfigur med barnet.

Petrikyrkans bildinnehåll är svårtytt, men förefaller visa en halvfigursbild av en skägglös man som svänger huvudet åt sinister så att lockarna flyger. En gissning är att det avlånga slevliknande föremålet i hans högre hand är en ljusskäppa och de tre små föremålen på vardera sidan om hans kjortels nederkant och nedanför honom är ljus, det i mitten fortfarande brinnande. Det hela skulle i så fall var en symbolisk framställning av Petrus, syftande på episoden när han på några kvinnors tillfrågan förnekade sin bekantskap med Jesus. Tredje gången han gjorde det gol en tupp i samma ögonblick, och Petrus kom ihåg vad Jesus sagt:: ”Innan tuppen gal skall du ha förnekat mig tre gånger.” (Matt. 24:69–75.) Hans utsläckande av ljus skulle i så fall vara en bild för hans förnekelser.

Kristianstads Heliga Trefaldighets församling har en stämpel med danske kung Christian IV:s namnchiffer och årtalet 1618, som är året då kyrkan började byggas. C:et är krönt av en krona (i bilden utan spetsar på kronringen) med fem strutsplymer. Samma krona finns i f.d. Kristianstads läns vapen. Där kröner den plymagerade kronan det griphuvud som finns i länsvapnet.

Varbergs församling: Stämpeln visar en bild av S:ta Katarina med svärd och knivbesatt hjul, framför kyrkan.

Karlstads stift, **Eda församling**: Carl-Johan Ivarsson Söderköping, har meddelat att motivet i stämpeln inte föreställer en brännugn, utan ett fredsmonument vid riksgränsen, vilket på sin tid var föreslagen som vapenbild för Eda kommun. Bilden är hämtad från Fredrik Höglunds hemsida *Wermlandsheraldik*.

Slutligen måste också nämnas ett belägg på ytterligare en stämpel använd av **Katarina församling** i Stockholm med församlingsvapnet. Även i den här, yngre stämpeln hålls skölden av en ängel, liksom i den äldre stämpeln, som är känd från 1925. I boken har av misstag förbigåtts att vapnet är känt redan från 1657, i församlingens äldsta sigill, enligt *Sveriges kyrkor*, nr 56 (1944).

nr69.pmd 492 2007-02-03, 16:27

Sunnqvist

SVR

Bartholdy

Stiftelsen SVR Instiftad 1963 av Christer Bökwall och Jan Raneke

Redaktion
Tor Flensmarck (redaktör),
monitorforlaget@work.utfors.se
Nils G Bartholdy, nils.bartholdy@email.dk
Jan Raneke, tfn 040-41 28 89
Martin Sunnqvist, sunnqvist@yahoo.com

Heraldiskt råd
Ronny Andersen, info@arsheraldica.dk
Tom C Bergroth, tom.bergroth@turku.fi
Wilhelm Brummer, wilhelm@debrummer.net
Kolbjørn Ekkje, tfn +47 53 74 13 30
Kaare Seeberg Sidselrud, heraldikk@gmail.com
Davor Zovko, zovko@heraldik.se

Skandinavisk Vapenrulla

År 2003 firade SVR 40-årsjubileum. Sedan grundandet 1963 har SVR registrerat och publicerat 688 heraldiska vapen från samtliga nordiska länder. Redaktionen och heraldiska råd i Norden ställer inte bara heraldiska krav på vapen, som önskas registrerade, utan utför en allsidig kvalitetskontroll.

SVR utgör en stiftelse och får ses som ett halvofficiellt organ för vapenregistrering i Norden. Vi samarbetar också med de heraldiska myndigheterna, vilka numera enbart handlägger frågor om officiella vapen.

Om Du önskar registrera ett befintligt vapen eller vill skapa ett nytt vapen för Dig och familjen eller släkten, tar Du enklast kontakt med SVR. Vi sänder Dig särtryck och information samt bistår Dig med heraldisk utformning och original.

Flensmarck

SVR c/o jur. kand. Tor Flensmarck
Graagården i Vä * SE-291 65 Kristianstad
tfn & fax +46 (0)44-24 48 85

Raneke

SHF:s Anbudsaktion nr 16

Litteratur

1 Robert Bennett och Erik Bohrn: **Strängnäs domkyrka II:1, gravminnen** (Sveriges kyrkor nr 159, 1974), häftad, 129 s, innehåller många sv/v fotografier och beskrivningar av huvudbanér, begravningsfanor, epitafier, gravhällar, färgbilder av Karl IX:s och Kristina den äldres begravningsregalier m m ..... 20 kr

2 H Gresham Carr: **Flags of the World** with 340 flags in colour & over 400 text drawings (rev edition 1961), inb m skyddsomsl ..... 30 kr

3 Elizabeth Hallam (ed): **The Plantagenet Encyclopedia** – an alphabetical guide to 400 years of English history (1996), 224 s, folio, inb m skyddsomsl, färgill, innehåller ibland heraldiskt intressanta bilder från tiden 1154–1485 ..... 10 kr

4 **Heraldisk Tidsskrift nr 1–10**, 1960–64 (472 s), något ojämnt amatörinbunden i skinnimiterande klot med klottitel ..... 100 kr

5 **Heraldisk Tidsskrift nr 11–20**, 1965–69 (504 s), något ojämnt amatörinbunden i skinnimiterande klot med klottitel ..... 100 kr

6 **Heraldisk Tidsskrift nr 21–30**, 1970–74 (488 s), häften ..... 60 kr

7 **Heraldisk Tidsskrift nr 31–34 och 36–40**, 1975–79 (500 s varav nr 35:s 48 s saknas), häften ..... 50 kr

8 H**eraldisk Tidsskrift nr 41–44**, 1980–81 (200 s), häften ..... 30 kr

9 Hans Hildebrand: **Heraldik**. Xeroxkopior av fjärde kapitlet (88 s), med denna rubrik, ur hans Sveriges medeltid, del 3 (1898–1903), sv/v ill, 8:o, sidorna torftigt sammanhäftade med tygtejpsrygg, namninskrift ..... 5 kr

10 **Meddelanden från Riksheraldikerämbetet, I–II**, 1933–34, häften, 28+31 s, sv/v ill ..... 30 kr

11 **Meddelanden från Riksheraldikerämbetet, V**, 1936, häfte, 60 s, sv/v ill 30 kr

12 **Meddelanden från Riksheraldikerämbetet, VII–VIII**, 1938–39, 58+98 s, sv/v ill, biblioteksband, gallrade fr Stockholms stadsbibliotek (dess exlibris) ..... 30 kr

13 **Meddelanden från Riksheraldikerämbetet, IX**, 1940, häfte, 179 s, sv/v ill, huvudsakl inneh genomgång av landskapsvapnens äldsta historia ..... 70 kr

14 **Meddelanden från Riksheraldikerämbetet, X**, 1941–45, 473 s, häfte, sv/v ill, inneh genomgång av svenska standar och fanor 1654–86 ..... 70 kr

Övrigt

15 Fyra **kungliga förordningar m m rörande adeln**; om en penningavgift i stället för adelsrustningen 1741, angående avskrifters ingivande av bouppteckningar efter frälsemän 1755, angående genealogiers insändande till riddarhusdirektionen över var "Adelig *Famille*" 1762, samt angående introduktion på riddarhuset 1775 ..... 40 kr

16 Fem **rockslagsnålar** (pins) med av murkrona krönta stadsvapen (Uddevalla, Marstrand, Lysekil, Strömstad och Kristinehamn) ..... 5 kr

17 Reproduktion i färg av **Stora riksvapnet** i Karl-Erik Forsbergs utförande, 16,5x24 cm ..... 5 kr

– Omslagssidor med vinjetteckningar av landskapsvapen tecknade av Olle Hjortzberg från bokverket *Svenska slott och herresäten vid 1900-talets början*, folio:

18 **Södermanland** (1908) ..... 5 kr

19 **Skåne** (1909) ..... 5 kr

20 **Småland** (1909) ..... 5 kr

21 **Uppland** (1909) ..... 5 kr

22 **Västergötland** (1909) ..... 5 kr

nr69.pmd 494 2007-02-03, 16:27

23 **Västmanland** (1909) ..... 5 kr

24 **Östergötland** (1909) ..... 5 kr

25 **Nerike** (1910) ..... 5 kr

26 Svenska heraldiska **exlibris**, 15 st olika ..... 15 kr

27 **Frimärken**, mest stämplade, med heraldiska motiv, hela världen, 35 st olika ..... 5 kr

28 **Flaggpussel** med 80 länders flaggor och huvudstäder, A3-format, papp, tillverkat av L. A. Larsen AB, Norge ..... 5 kr

Angivna priser

är minimipriser. Anbudsgivaren skall ange det högsta pris han/hon är villig att betala för varje objekt. Slutpriset blir dock inte detta pris utan det näst högsta budet + 10 % (föreningens provision). Om inga andra bud inkommit så blir priset det angivna minimipriset + 10 %. Om högsta bud skulle avges av fler än en, så gäller det först inkomna. Säljaren och köparen meddelas om utfallet och aktuell köpeskilling. Säljaren levererar objekten till köparen mot köpeskillingen samt eventuellt porto. Säljaren betalar provisionen till föreningens postgiro 22 27 90-8.

Budgivning

Bud kan lämnas antingen per brev till: Daniel G Andersson, Saltsjögatan 15, 26161 Landskrona eller via e-post: daniel@heraldik.se Senast den 16 mars 2007. Anbud kan också lämnas på plats vid årsmötet söndagen den 18 mars 2007 på Skansen Lejonet i Göteborg då auktionen kommer att avslutas. Vunna anbud kan hämtas på plats varigenom portokostnader undviks, om köparen är där. Annars sänds per post.

Har Du saker att sälja?

Skicka lista med objektsbeskrivningar och utropspris till Daniel. Kontaktuppgifter, se ovan.

Resultat anbudsauktion nr 15

Nr pris (utropspris): 1. osåld, 2. 55 (50), 3. 83 (30), 4. 33 (20), 5. 242 (100), 6. 1320 (450), 7. 275 (150), 8. 22 (20), 9. 22 (20), 10. 25 (10), 11. 275 (100), 12. 220 (100), 13. 83 (50), 14. 83 (20), 15–16. osålda, 17. 55 (50).

MEDLEMSNYTT

Nya medlemmar 16/10–31/12 2006

Alexander Pilblad, Fredriksbergsvägen 29, 541 62 Skövde

Bengt Pilblad, Fredriksbergsvägen 29, 541 62 Skövde

Linda Pilblad, Fredriksbergsvägen 29, 541 62 Skövde

Sarah Pilblad, Fredriksbergsvägen 29, 541 62 Skövde

Hanna Pilblad, Prästbolsvägen 7, 543 94 Tibro

Kerstin Pilblad, Prästbolsvägen 7, 543 94 Tibro

Per Pilblad, Prästbolsvägen 7, 543 94 Tibro

Håkan Hammarsten, Pettersbergsgatan 27 B, 724 63 Västerås

Uno Nyh, Fasanvägen 14, 746 34 Bålsta

Christian Braunstein, Sporrvägen 25, 181 41 Lidingö

Harald Nissen, Dalen Hageby 54, NO-7044 Trondheim, NORGE

Ernst Verwohlt, Strandengen 4, DK-4000 Roskilde, DANMARK

Peter Eriksson, Parklyckevägen 7, 702 28 Örebro

Podiumprydnad

Sedan riksdagens öppnande 2006 pryds talarstolen i riksdagens plenisal av Stora riksvapnet. Utformningen har glasformgivaren professor **Ingegerd Råman** svarat för. På bilden syns statsminister **Fredrik Reinfeldt** under regeringsförklaringen.

Red.

Anonymt pressfoto ur DN 2006-10-07.

nr69.pmd 495 2007-02-03, 16:27

Hur vapen används

Foto: Henric Åsklund.

Svenska Heraldiska Föreningens ordförandeklubba och slagplatta är svarvad och skuren av Thorleif Aiff och invigdes på föreningsstämman 30-årsjubileumsåret 2006. Klubbhuvudet pryds av föreningens vapen. I slagplattan är inskurna vapensköldarna och tillträdesåren för föreningens ordförande genom åren – 1976: Ebbe R:son Mark, 1988: Ingemar Apelstig och 2003: Henric Åsklund.

Presentation i Skandinavisk vapenrulla (jämför annons på s 493). Just den här teckningen (möjligen särtryck av hela sidan) lär Christer Fuglesang, vars mödernevapen detta är, ha tagit med sig den på sin rymdfärd i höstas. Teckningen bör i så fall vara den första svenska vapenåtergivningen i rymden.

Ur DN 2006-10-06.

Heraldisk anspelning i annons. Här är det Bitmine AB i Malmö som inspirerats av Malmös eller möjligens Skånes grip-huvudsvapen.

Till höger: I sigillring, här för Christer Svärd, Stockholm.

Teckning: Magnus Bäckmark 2006.

Foto: Böhn.

Jens och Kais Böhn i Kölingared i Västergötland målade 1994 Böhn-vapnet på grindstolpen till gården Kölingsholm, där de driver köttdjursuppfödning.